

نیز سی هر برده ۱۰ افراد شد .
سنہ لکی پوستہ الیہ ۵ لیرا .
(اجنبی ملکتہ ایجین ۵ دولاں) .

بوده واعلان ایشلری اچین استانبول بوروسته
مراجعت ایدیلیر .
بازی ایشلرنله هرجی آنقره هرزندد .

مِنْاجَات

مبانی دامنه میان... رنباره راهها همراه میان فناوری ا...

۱ نجی جلد

آفریق، ۲۳، نیسان، ۱۹۲۷

سایی : ۲۱

غزاری یا شانک ها طراحت نموده:

آنفره صرکن حاکم است. این صرکن حاکم فاقد حقدار.

- غازی -

لوزان معاهده سیله تام استقلالى الده ایش اولان
تورکه، حکومت مرکزى اولارق آنقره‌ی
انتخاب ایده‌رکن برجوق مشکلات قارشیسند
بولونیوردی؛ آنقره‌ده بر حکومت مرکز نده بولونیاسی
اینجاب ایده‌ن مادی و سائط یوقدی . بوسائطی
وجوده کتیرمک ایچون چوق بویوک زختله
قاتلانعیق ، یوقسو لقلاره مجادله ایده‌رک چین
بر طیعت اور تاسنده مدنی بر شهر یار آنعیق لازم دی
استانبولک یکی تورکیه مرکز اولا مایا جغی
کوره‌ن دها، ملتک اک چین بر طیعت ایله مجادله
ایده‌یله جگنی، یکی مدنی بر شهر یار اتابیله جگنی ده
آ کلامشدى. تورک ملتک بویوکسک کوروش
و آرزو نک اطرافنده اتحاد ایتمسی او نده کی حیاتی
قدر تک، هر تورلو موانيی سیاقاجق الکیوکسک مدنی
اثرلر یار اتابیله جک بر قوت و شدتده اولدیغی
کوسته ریرو .

ایکی تاریخ دندر کے یکی تور کیہ نک معنوی وجہ سی دے
تعین ایمشدرا . بوایکی تاریخ ماضیدن انتقال
ایدهن ہر نوع سلطھی آنق ، یاشامق ، اک ای
بر حیات یار آنق ایچون ہر تورلو موائعہ غلبہ
ایله مک .. ارادہ سی افادہ ایڈہر . ایشتبہ ارادہ در کہ
عصری بر جمعیتک نشانہ سی ، مدنی بر ملت
حیاتنک نتیجہ سیدر .

بوکونك مەبىلىرى بوارادەيى كنج نە

نظام ایده‌ن بو ملی قدرت حقیق بر اقلابه
اشارت ایدی:

جونکه مستولیلر قارشىنده ملکتك
استقلالنى قورتارمۇ عنىمى كۆستەرن ملى قوتك
باشىنده بىر سلطنت مقامى يوقدى . آرتىق روح
ووجدانلىرى حاكم او لاپىلەجىك «قدسى بىر مقام»
اعتقادى موجود دىكلى . تۈركى ملتى كىندى مفکورە
سندى باشقۇھىچ بىر مقامە طاپقا يوردى . اسکى قانون
اساسى مادە لىرىتە «أولو» نظرىلە باقىرقى يىكى يايپىلان
ايلىك «تشكىلات اساسىيە» قانۇنى اطرا فىنده
آنادولىنىڭ اتحادى ، ملى روحىدە عنۇنى سلطە
اعتقادىنىڭ ، بايدان او لادە منتقل قدسى بىر مقام
قىاعتىڭ ير طۇغا دىيغى كۆستەرمىشدى . اىكى
انسان علمى ، جىعىتك مقدراتى كىشىفە قادر
او لىسىدى او تارىخىدىن سوڭرا ائقلابىك روشنى
تىئىن قابل او لاپىلەرىدى . فقط علمك مثبت او لارق
كورمدىكى بىر استقبالى يو كىشكى بىر دەت شورا يىدەپىلەر .
بۇ يوڭ داهى دە ملى روحىدە كى بىتىدىلى چوق اول
كورمىشدى ، او نك سوق وادارە سىلە الدەمادىلىن
بۇ يوڭ ظفر ، وجدانلىرىدە هىچ بىر سندى قىلمايان
مۇسىملىرى دە بىر بىر اورتادىن قالدىرىدى .
٢٣ نىسان ١٣٣٦ تارىخى ، نهایت تۈركى ملتىك
هر نوع سلطە دەن قورتولق اىستەدىكى اعلان
ايتىدىكى كوندر .

بويوك ظفر واونك پارلاق نېچىسى اولان

ایک تاریخ

۲۳ نیسان ۱۳۳۶ بیوک ملت مجلستك
ایلک اجتماعي تاریخىدر. ۱۳ تشرین اول ۱۳۳۹
آفرهندك حکومت مرکزى اولديغنه رسمأ
قرار ويريلديكى كوندر . يكديكىنى تامالابان
بوايىكى وقعنك افاده ايتدىكى معنا يالكز سياسي
بر تحول دكلدى . بو ايى قرار تورك ملتىك
فكري وحسى حياتك دكىشمش اولديغنى ،
قناعتلارده ، حركتلارده يكى بردورك آچىلدىغنى
كوسىرېيوردى . متاركىدن صوكرا تورك
طپرافقىنە اوشوشن مستولى قوت عثمانلى
ايپرا طورلۇقە ۱۶ مارت ۱۳۳۶ ده اك صوك
ضرېيى ايندیرمىشدى . سلطنتك مرکزى اولان
استانبولك اشغالى رسمأ اعلان اولۇمۇش ، مستقل
بر توركىيەنک آرتىق موجودا ملادىغنى كوسىرېيلىك
ايستىمش ايدى . بوندن او توز يدى كون صوكرا
آفرهده اجتماع ايدەن بويوك ملت مجلسى ايسه
مخاصل بوتون بىردىيابه قارشى تورك ملتىك ياشامق
ايچون بجادله يه قرار وردىكىنى اعلان ايدىيوردى .
هر طرفدن خاتما خاصر . آلتىن ئالىنىش بىملكتىدە

یوسف ضیا بکه جواب

۱

مجموعه مزک اولده در قزوینی صایپسنه هقووه نابغه نمایانی هقنده نش ایبلن تقدیمی بر مقاله او زیرینه با شعر باره مناقش بومی مطبرهات متونه رهه
انتقال ابتدی، بو نسخه مزک آنقدر به غصیص ایدیمه او طاله رغماً مناقشه نک آلدیغی الهیت دوست دولا پسیده بو صایپسنه اعتباراً کوبیلی زاده
فواد بکه هبو اینی صیر ابد نشہ باشد بورز، یوسف ضیا بکه بد ابتدیه (هیات) و بردکاری هبو ابدیتی سرعنی شره محبر اوله قدری ایدی سوره رک
کری آلسند و بومی غزه زده نشہ باشد متعدده. فارئد من شبهه نش بو هبو ابدی بومی مطبرهات متونه رهه تعقب ایتشد ره.

بری بلا فامله چالیشان بر آدام ایچون اک بوبوك
بر مکافاتدر. بونلره قارشی، یوسف ضیا بک کی
اوقدیغی اوچ بیش کتابدن عایانه اشتاقله احکام
چیقارارق بکا جهات استاد ایقه سی بی قیزدیرماز،
ساده جه کولدورور. اکر «دارالفنون مدرسی» صفتی حائز
او ماسه بیدی بونوع ادعالری قاله بیله آلمق ایسته مزدم.
ضرف بوصفي حائز اولدینی ایچون، بو ایلک جوانک
نقدر کولنج اولدیغی ده بزر بزر ایضا جکم.
۱. - یوسف ضیا بک ضیا کوک آلب ایله
لهئون قاهوندن استفاده ایتدیکنی انکار ایدیبور.
حالبوکه فورمه لرینک ۱۳۴-۱۳۳ نجی صحیه لرندہ کی
«اصول وراثت» مسئلله سی «لهئون قاهون» و
ضیا کوک آلبدن آلتندر. ینه صحیه ۱۶ ده اوچاق
عابدقی هقنده کی قسم ضیا کوک آلب یکی مجموعه ده
تورک دینی هقنده کی مقاله لرندن مقتبسدر.

۲. - یوسف ضیا بک ایلک مقاله مده
کوستردیکم بو تون دلاته رغماً «نوم» کله سنک
بونانجی دن دکل «نوموس» کله سنک تورکوکدن
آلدیغندہ اصرار ایدیبور، و «مانیخه یزرم» واسطه سیله
بو کله نک انتقال فکری «کولنج بر فرضی» عد
ایلیور. بوراده کولنج اولان، اوروپا عالمرینک
بودوغر و مطالعه سی دکل، بالدات یوسف ضیا بکدر.
هله ایبات مدوا ایچون: «دیوان لغات تورکستان
جیقی نک دیلنی محظیدر» دیمه سی، بو ذاتک داها
دیوان لغات» هقنده اک اوافق بر فکری
اولدیغی قطعیته کوست مکده در: بالدات ائرک مولنی
اولان «عمود کاشغی» بو کتابندہ یوسف ضیا
بک طنی کی «کندی وطنک دیلنی و شیوه سی»
دکل بر چوق جغرافی ساحله داغیلشن اولان
مختلف تورک شعبه لرینک لغتی و شیوه لری ضبط
ایتدیکنی سویله مکده در. «تورک ادبیاتندہ ایلک
تصوفلر» آدلی کتابدنه بو مختلف لهجه لر و جغرافی
ساحله ری هقنده مفصل ایضا هات موجوددر. داها
«دیوان لغات الترك» ک هانکی لهجه لردن بحث
ایتدیکنی آکلامایارق «تورکستان چینی دیلنی محظی
اولدیغی» ادعا ایده جک قدر دقی و معلومان آزاولان
بر کیمه نک، معلومات موجوده بشریه بی باشدن باشه
دیکشیده هجک کشفیه قالمه سندہ کی کولونجک محتاج
ایضا هیدر؟ داهی کاشف «آخرآ الداهایدیلن و دیوان
لغاتندہ داها اسکی زمانه عائد اولوب پروفسور موله
طرفندن نشہ اولان اویفور کتابه لرندہ ده بو کله بیه

علی ائرلینه قارشی دائنا شدتی بر منقد اولان
میشور آلان مستشرق «هارغان» ک ۱۹۱۷ ده
«ده رایسلام» مجموعه سندہ نشر ایتدیکی بوبوك مقاله دن
باشلایه رق «مورغان، نهیعت، هو آر، غورده فکی،
قووالیکی، مه نزهه» کی آلان، ماجار، فرانز،
روس، له عالمرینک ائرلرم هقنده یازدقلری - حتی
لزوندنه فضلہ تقدیر کار. یازیلر، بر قاج یوز صحیفه لک
بر جلد تشکیل ایده بیلر. بو یازیلردن بعضیاری
تورکیات مجموعه سنک بر نجی جلدندہ عیناً ترجمه
و نشر ایدیلشدر. ایسته نلر اورایه مراجعته اوقدیه
بیلرلر. اوروپا علم عالمنک بوقدر ایتیجہ سندہ
بین الملل بر هیئت علما طرفندن اوچ لسان اوزره
نشر اولونان مشهور «اسلام آنسیلوپوهدیسی» بی
هیئت تحریریه سی میانه قبول ایتدیکی کی، دین
و ادبیات تاریخی ساحه سندہ میدانه قویدیم نتیجه لر
معلوماته مالک اولدیم «ادعا سنه کپورم».
کندیجی بیلن بر آدام ایچون کندی کندیسی
مدح ایلک قدر کولونج بر حرکت اولاماز. یوسف
ضیا بک «خارج العاده کشفیاتی آکلاعی ایچون
یازاجنی اثری فرانزیه یازوب اوروپا علم عالنه
عرض ایده جکنی» و اصل مسئلله اوئلرک حسن
تلقیسندہ اولدیغی سویله بور. بو سوزلر کوسته.
ریورکه کندیسندک بر «اوروبا عالمی» اولدیغی
قاندر. آیری مجھ «ضیا کوک آلب مقاله لرندن مستقید
اولق» امکاتی قبول ایلک صورتیله مرحوم هقنده ده
بر حسن توجه کوسته بیور. بو نکله عینی زمانده
اولوب اولدیغی کندیسندے آکلاعی بک قولای
اولادجدر. بونک ایچون، کندمند هیچ بر حرف
قاعایه رق، کرک مرحوم کوک آلب کرک اوروبا
علم عالمنک نم حمده نه لردو شونوب یازدقلری قیصه جه
نقل ایده جکنی. اوقویانله «شیخ کرامتی کندمند
منقول» دیدیر ته جک طرزده یعنی یوسف ضیا بک
طرزندہ تدخله دن نهقدر متفر ایسەم، ساخته
تواضع ده اوقدر خوشلایع ! ملیتبرولک یولنده
جله منک لایوت مرشدی اولان ضیا کوک آلب
۱۳۳۹ ده نشہ ایتدیکی «تورکیلک اساسلری» نده
نم حمده شو مطالعه بی درمیان ایتشد: «کوپریل
زاده فواد (تورکیات) ساحه سندہ بوبوك بر متجر
و عالم اولدی، علی ائرلینه تورکیلک تورک ایتدی»
[صحیه ۱۳] . اوروپا علم عالنه کلنجه، تورک

۲۸

نحوه آنقره

بن آنقره بی، آنقره بی کله دن و جوق اسکیدن طانیرم:
اقریامدن برینک بوراده کنیش عرصه لری واردی.
بر کون او بر لری سائقه جیتلەمی نه، ضبط ایتدىلر.
آمان زمان پارا ایتمەدی. اوستنە قورىلوب چورە
کاندىلرمى صاتوب چىتىقىطىرىپىدىلرمى؟ يوقىمەدرسه،
سىلىمى يابدىلر؟ بىلىمپورم.

بن آنقره‌ی جوق سه‌وهرم، چونکه بیورلنكی
چوق سه‌وهرم :

بر انسان که قفاسنی، قلمنی و قبیلجنی بر غایه‌ها و غرندۀ
ایشله‌نبر، او انسان که بوتون عقیده‌لرینی پرواسز
حمله‌لرله سولار، او انسان سه‌وبیله .

بیورلنك، قاپلانجه صالح‌یران قوی، کدی کبی
فقسه طی‌مالک ذوقنی تاریخه بو او واردۀ طاتدیردی.
قوت، شدت، احتراص، حمله، سیندیراز ..
حیات مو تورینک نه ترمیز، نه سوزولش بزینیدر.
بر بالفانک بوتون قایالری، اورمانلاری، طوبراق‌قلبه
جوکوب چوقور اولماسی؛ بر او جورومک صارصیله
صارصیله دولوب شاهقه‌لاشماسی؛ بر انکین دکیزک
کوبوره کوبوره کردابه قاریشوب قوروماسی و بر
کوچوك قایناغک قاینایه قاینایه عمانلاشناسی ..
یوق آووج ایچنده وار ایمک، واری اوچه
آلتنده یوق ... عکس تقدیرده حیات بر طوریا
سامان ور شنیک که پک بیله دکلدر .

آسیلایه به یتشه‌یدم؛ (هومه) بکاو (ایلیادا)
قاچه‌لر عه به یتشه مزدی .

بن آنقره يه، آنقره يی کور دکدن سوکره آجیدم:
 عثمانی خاندانی آنقره لیلاری تیمورلار که یار او لفله
 اتهام ایتش و بو بالچین بلده يه قارشی بطنندن بطنه
 اکسلمه دن آرتان بر کین بسله مش؟ قره مانه، قوزانه؟
 تکه يه فلاں بسله دیکی کبی . . . بو خنکارلر کینی، بر
 ملکتی آنجاق آنقره قادار بیتکین، آنقره قادار
 وران، آنقره قادار گری بیراقایسلر.

تاریخک و قعه‌لری عجا هپ بوله ایکیزی؟
با قیورم «جد» ی یابانجی و کفار طافقیله قلب
قلبه، قول قوله او لوب «چبق» او والرینه صالحیدیرمش،
 فقط اریش کیتمش.

طورو نش طورونی ده کفاره گوکل وأل و ردرک
«ساريا» ساحلر يه يورو دی . فقط او ده اريدي
كيدى . يالكز بو ايكيز لکده بر تکامل فرق وار ،
أريشك تماملاشمە فرق .

او کرندم که تورک، بربرده یا پامادیغنى اویرده یا پار،
آلې یوز سە اول آنقرەدە یا پامادیغنى آلې یوز

مدنی برافقش اوله ایدیلر، هر شیدن اول مرا کن
حکومتاری اولان باقترده، قندھارده برافقه لری لازم
کلیرایدی. یچون تورفان خرایه لرنده کورولن بداعی
آثار اوراده کورولیور؟ شیدی به قدر معلوم اولمایان
بولله موغولستانه قدر کیتیکنی ادعا ایتدیکنر
بو مدنه اصل قرار کا هلرنده نه دن تصادف اولو نیور؟
جهالنک بود رجه سنه قارشی نه قدر متیر قالدیغی
تعزیف ایده هم! چن مقاله مده «غره قو - بودیست»
صنعتک اسمنی ذکر ایده رکن، یوسف ضیابک بو
خصوصده برایکی کتابه باقه رق بو نک نه دیلک او لدیغی
آکلایه جغی طن ایتشدم. یچاره کاشف مکر بو
شیردن بوسپوتون بی خبرمش! و بی خبر او لدیغی ده
بیلمیورمش. او حالمه بوقاریکی سوئالنک جوابخیز و برهیم:
یوسف ضیابک کی علی العاده بر ایش آدامی
بیلمه بیلیر؛ لکن مدنیت تاریخیه علاقه دار هر
کسجه معلوم بر حقیقت در که، یونان صنعتی تائیری، پک
طیبی او لارق باقتریادن؛ قندھاردن باشلا یارق «نجاب» و «
کشمیر»، افغانستانه، شرق تورکستانه، اورته
آسیا واحد لرته، «چین-ژاپون» عالمه قدریا یالمشدر.
حتی بوندن دولایدرکه بو «غره قو - بودیست»
سلک صنعته «قندھار مکتبی» عنوانی ویریلر.
صنعت تاریخیه متوجل بو نده متقددرلر. بو صنعتک تاریخی،
هند متخصصلری بو نده متقددرلر. بو صنعتک تاریخی،
ماهیتی، اهمیتی حقنده ایضا حاشه کیریشمکه لزوم بودر.
مراق ایده نلر «فوشه Foucher نک L'art gréco-
بودیک boudhique de Gandhara قندھار غره قو -
صنعتی ادلی مکمل اثریله بو خصوصده کی سائز اثر لرته،
«کونینقام» و «غرونوهدل» ک اثر لرته مراجعت
ایده بیلیرلر. یوسف ضیابک یچون بر سهولت اولق
او زرده «بشریت کتمانی» عنوانی تاریخ عمومی
سلسله سنک ۱۲ تجیینی تشكیل ایده ن «یونانستانه»
صنعت «نام ارک ۳۹۷ صحیفه سنه مراجعت ایده بیله.
جکتی ده کنديسته سویله یالم. هند «ایقونوغرافی» سنک
یونانی منتأی بو کونکی صنعت تاریخنک برمتعارفه سیدر.
«صالومون رهیانخ» کی بویوک بر آرکه او لو غک
۱۹۱۹ ده «رهه و آرکه او لو زیک» ده منتشر مقاله سی
او قونه حق او لورس، هندستانه یونان صنعتی تائیرانش
باشلانگیجنی «کیانیان» دوری ایرانیلری واسطه سیله
قبل المیلاد بلکه بشنجی عمرده کلش عد ایده نلره
بیله تصادف ایدیلیکی کورولور. بو صوک مدعای
هنوز بر فرضیه حالتده در؛ لکن بوقاریده سویله.
دکلر من بو توں متخصصلر جه قبول ایدیلش بر حقیقت در.
وایشته «تورفان» اثر لری ده بو «غره قو - بودیست»
صنعتی تائیراتی آلتنده وجوده کلش داهه مؤخر
بصویلردن عبارتدر.

کوہ سیلی زادہ محمد فؤاد

تصادف ایدیلده یکنندن» بخت، ایله بونی بیلوب ییلمه دیکمی سوروپور. «بروسا علوم آقاده میسی محضر لری» صیراستنده نشر اولونان بو اثر لری تور کیات ایله آز چوق مشغول اولان هر کس پک اعلا بیلر. کندی بیلله دیکی شیلری باشقالریت کدبه بیمه دیکنی ظن ایده ن بو ذات، تورکلر آراسنده «مانعه تیزم» که انتشار ندن اول تورجکه ده «نوم» کله سنک موجود اولادیغی ارتق او کره نسون. «دیوان لغات» کی «موله ر» ک لوقوق» ک، «هوار» ک نشر ایندکلری اوینور یازیلری ده «مانعه تیزم» که انتشار ندن اولکی دکل، سوکرا کی زمانله عائده در. آرزو ایدرسه بونی دوغرودن دوغروه «موله ر» ده یازوب سوره بیلر. داهی مدرس «یونان قدیمک دینی» لانی، مدنیتی حننه تدقیقاته بولوغامش اولان «اورو باعالمرستک تورکلرک قدم بر زمان تاریخیده یونانستانی استیلا ایده رک دینلری، مدنیتی لانلری یونانستانه برآقش اولدقلریت احتمال ویره مددکلری بی، و یونک ایچون یا کلله قلری کمال غرور ایله تکرار ایندکدن سوکرا «بو حقیقتی ده اثبات ایده جکنی» سوپلیور. «کند، قند، جند، خند، خنات، قات، غات، کن، خن» کله لرستک بر اصلدن کلدیکنی - هیچ بر دلیله هیچ ر فیلولوژیک اساه استناد اینه دن بر تکرله ده کی صیرالایان بوذانی دیکلر کن، اسان، جرأنک بود رجه سنه شاشوب شاشوب قالقده در. عمر لری علمه و علمک مختلف شعبه لریه حصر ایده ن یوز لرجه عالمک ماسعینی، بش آلنی سه طرفنه بر قاج ساعتک اصولز و اساسز بررسی ایله یعقوب ده ویره جکنی ظن ایده ن بو مدرس، نه امثالز برداهیدر! زاوالي آورو با عالمک اقوام قدیمه نک لانلری بیک مشکلاته او کره نکه چالیشدقلری حالده، اولانلردن هیچ برین بیلمه بن بریسی قالقیور، «هامورابی» نک «ایعرابی» شکنده او قوئه سی بر عالم سوبله مش دیه بوكله ایله «ایعر» تورک قیله سی و «هیمه روس» کله یونایی سی آراسنده مناسبتر بولیور بیور. سوکرا ده بکا «بومناسبتره واقعیتی کز؟» دیه سوروپور. تورک قیله سی اولان «ایعر» لری پک ایی بیلریم. یوسف ضیا بک ایترسه اونلره عائده بیله کلری یازسون، بن ده یازیم. بیلن بیله بن او زمان آ کلاشیلر. لکن «هامورابی» نک بونلره مناسبی، «ایعر» کله سیله «هیمه روس» کله سنک متابه کی غرباتلری طبیی بیله ده. یونانجی، اسکی مهزو پوتامیا لانلری بیلن آداملر بوکی مثله لردن بخته صلاحیتداردرلر، اونلرک بوصوشه کی سوزی دیکله بیلر. یوچه بولسانلردن هیچ برین بیلمه بن بر کیمه نک بوصوشه اسراف ایده جکی لا قید بیلری دیکله نگه تحمل ایدله من. ۳. — «چوت» مثله سنده رجعت لزومی نامه آ کلایان یوسف ضیا بک، مقاوه «جوابه سنک بوتون قوتی» تورقان خرابه لرنده یونان مدنیتی تأثیراته تصادف ایدیلده یکنی حننه کی مدعا منه قارشی توجیه اتکده در. آ کلاشیلان، یکی صراجعت ایندیکی اثر لردده کندی اسکی ادعائنه مخالف بر شی بولامش اولاچوکه، بکا شدته همومه قالقیشمادر. اسکندر استیلانی و سلکوس دولتی بیله دیکنی کوسته بیله یکی ایچون «تاریخ و جغرافیا» ده نی تجهیله قالقیشان داهی مدرس باقیکن نه قدر قوتل بر ادعا سرد ادسوور: [اکر یونانلر آسیاده بر اثر